

LEFFLER

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)
den 8 november 2005 *

I mål C-443/03,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artiklarna 68 EG och 234 EG, som framställts av Hoge Raad der Nederlanden (Nederländerna), genom beslut av den 17 oktober 2003 som inkom till domstolen den 20 oktober 2003, i målet

Götz Leffler

mot

Berlin Chemie AG,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden V. Skouris, avdelningsordförandena P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas (referent) och J. Malenovský samt domarna S. von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts, E. Juhász, G. Arestis, A. Borg Barthet och M. Ilešič,

* Rättegångsspråk: nederländska.

generaladvokat: C. Stix-Hackl,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 12 april 2005,

med beaktande av de yttranden som avgetts av

- Götz Leffler, genom D. Rijpma och R. Bakels, advocaten,
- Berlin Chemie AG, genom A. Hagedorn, B. Gabriel och J. I. van Vlijmen, advocaten,
- Nederländernas regering, genom H. G. Sevenster och C. M. Wissels, båda i egenskap av ombud,
- Tysklands regering, genom W.-D. Plessing, i egenskap av ombud,
- Frankrikes regering, genom G. de Bergues och A. Bodard-Hermant, båda i egenskap av ombud,
- Portugals regering, genom L. Fernandes och M. Fernandes, båda i egenskap av ombud,
- Finlands regering, genom T. Pynnä, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom A.-M. Rouchaud-Joët och R. Troosters, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 28 juni 2005 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 8 i rådets förordning (EG) nr 1348/2000 av den 29 maj 2000 om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (EGT L 160, s. 37) (nedan kallad förordningen).

- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Götz Leffler, Nederländerna, och Berlin Chemie AG (nedan kallat Berlin Chemie), ett bolag som bildats enligt tysk rätt, vari yrkas att den kvarstad som bolaget hade låtit belägga Götz Lefflers egendom med skulle hävas.

Tillämpliga bestämmelser

- 3 Förordningen har till syfte att effektivisera och påskynda de rättsliga förfarandena genom att inrätta en princip om direkt översändning av handlingar i mål och ärenden.

- 4 Innan förordningen trädde i kraft var de flesta medlemsstaterna bundna av Haagkonventionen av den 15 november 1965 om delgivning i utlandet av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur, varigenom det inrättades ett system för administrativt samarbete som gjorde det möjligt att delge en handling genom en central myndighet. I artikel IV i protokollet till konventionen av den 27 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 299, 1972, s. 32; svensk utgåva C 15, 1997, s. 30), i dess lydelse enligt konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungarikets Storbritannien och Nordirland tillträde (EGT L 304, s. 1, och, i ändrad lydelse, s. 77; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 14), konventionen av den 25 oktober 1982 om Republiken Greklands tillträde (EGT L 388, s. 1; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 26), konventionen av den 26 maj 1989 om Konungariket Spaniens och Republiken Portugals tillträde (EGT L 285, s. 1; svensk utgåva, C 15, 1997, s. 43), och konventionen av den 29 november 1996 om Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges tillträde (EGT C 15, 1997, s. 1) (nedan kallad Brysselkonventionen), föreskrevs en möjlighet att på ett mer direkt sätt delge handlingar. Artikel IV andra stycket i ovannämnda protokoll har följande lydelse:

”Såvida inte den stat där delgivning skall äga rum genom en förklaring till generalsekreteraren vid Europeiska gemenskapernas råd motsätter sig detta, kan sådana handlingar också sändas från tjänsteman i den stat där handlingen har upprättats direkt till tjänsteman i den stat där mottagaren befinner sig. I sådant fall skall tjänstemannen i ursprungsstaten sända en kopia av handlingen till den tjänsteman i mottagarstaten som är behörig att överlämna den till mottagaren. Handlingen skall överlämnas på det sätt som föreskrivs i mottagarstatens lag. Överlämnandet skall bekräftas genom ett intyg som sänds direkt till tjänstemannen i ursprungsstaten.”

- 5 Rådet (justitieministrarna) som sammanträdde den 29 och 30 oktober 1993 gav Arbetsgruppen för förenkling av översändande av handlingar i uppdrag att utveckla ett instrument för att förenkla och påskynda förfarandena för översändande av handlingar mellan medlemsstaterna. Uppdraget resulterade i att konventionen om delgivning i Europeiska unionens medlemsstater av handlingar i mål och ärenden av

civil eller kommersiell natur (nedan kallad konventionen) antogs på grundval av artikel K 3 i EU-fördraget (artiklarna K–K 9 i EU-fördraget har ersatts av artiklarna 29–42 EU). Denna konvention utarbetades genom Europeiska unionens råds rättsakt av den 26 maj 1997 (EGT C 261, s. 1, konventionen, s. 2, protokollet om domstolens tolkning av konventionen, s. 17).

- 6 Konventionen har inte trätt i kraft. Eftersom konventionens innehåll har haft en inverkan på förordningens innehåll har det hänvisats till den förklarande rapporten till denna konvention (EGT C 261, 1997, s. 26) för att underlätta tolkningen av förordningen.

- 7 Efter att Amsterdamfördraget trätt i kraft lade kommissionen den 26 maj 1999 fram ett förslag till rådets direktiv om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (EGT C 247 E, s. 11).

- 8 När förslaget lades fram för Europaparlamentet föreslog parlamentet att rättsakten skulle antas i form av en förordning. I sitt betänkande (A5-0060/1999 slutlig, av den 11 november 1999), angav parlamentet följande i detta hänseende:

”Till skillnad från ett direktiv har en förordning fördelen av att säkerställa ett snabbt, tydligt och homogent genomförande av gemenskapsakten, vilket motsvarar det eftersträlvade målet. Detta tillvägagångssätt har dessutom tillämpats vid införlivandet med gemenskrätten av de övriga konventioner som är i fråga.”

9 I skäl 2 i förordningen föreskrivs följande:

”En väl fungerande inre marknad kräver att man förbättrar och påskyndar översändningen för delgivning mellan medlemsstaterna av rättsliga och utomrättsliga handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur.”

10 Skälen 7–10 i förordningen har följande lydelse:

”7) Kravet på snabb översändning motiverar användning av alla lämpliga översändningssätt, förutsatt att vissa villkor avseende den mottagna handlingens läsbarhet och tillförlitlighet iakttas. Översändningssäkerheten kräver att den handling som skall översändas åtföljs av ett förhandstryckt formulär som skall fyllas i på språket på den plats där delgivning skall ske, eller på något annat språk som godtas av den ifrågavarande medlemsstaten.

8) För att säkerställa förordningens effektivitet bör möjligheten att vägra delgivning begränsas till undantagsfall.

9) En snabb översändning av handlingar bör leda till att delgivning av en handling kan ske inom några dagar efter mottagandet. Om delgivning emellertid inte skett inom en månad är det viktigt att det mottagande organet underrättar det sändande organet om detta. Det faktum att tidsgränsen på en månad överskridits bör emellertid inte innebära att ansökan skickas tillbaka till det sändande organet, om det fortfarande är uppenbart att delgivning är möjlig inom rimlig tid.

10) För att skydda adressatens intressen bör delgivning ske på det officiella språket eller ett av de officiella språken på den plats där delgivningen skall äga rum eller på ett annat språk som används i ursprungsmedlemsstaten och som adressaten förstår.”

11 I artikel 4.1 i förordningen föreskrivs följande:

”Handlingar i mål eller ärenden skall översändas direkt och snarast möjligt mellan de organ som utsetts på grundval av artikel 2.”

12 I artikel 5 i förordningen föreskrivs följande:

”Översättning av handlingar

1. Det sändande organ till vilket sökanden överlämnar en handling för översändning skall upplysa sökanden om att adressaten kan vägra att ta emot handlingen om den inte är avfattad på något av de språk som avses i artikel 8.

2. Sökanden skall stå för alla översättningskostnader innan handlingen översänds, om inte annat följer av ett eventuellt senare beslut av domstol eller behörig myndighet om ersättningskyldighet för sådana kostnader.”

13 Artikel 7 i förordningen har följande lydelse:

”Delgivning av handlingar

1. Det mottagande organet skall delge eller låta delge handlingen, antingen enligt den mottagande medlemsstatens lag eller i en särskild form som begärts av det sändande organet, om denna inte är oförenlig med lagen i den medlemsstaten.

2. Alla åtgärder för att delge handlingen skall vidtas så snart som möjligt. Om det inte har varit möjligt att delge handlingen inom en månad efter mottagandet skall det mottagande organet underrätta det sändande organet med användande av beviset i standardformuläret i bilagan, vilket skall utarbetas i enlighet med artikel 10.2. Tiden skall räknas enligt den mottagande statens lag.”

14 I artikel 8 i förordningen föreskrivs följande:

”Vägran att ta emot en handling

1. Det mottagande organet skall underrätta adressaten om att han eller hon kan vägra att ta emot den handling som skall delges, om den är avfattad på ett annat än något av följande språk:

- a) den mottagande medlemsstatens officiella språk eller, om det finns flera officiella språk i den medlemsstaten, det officiella språket eller ett av de officiella språken på den plats där delgivningen skall ske,

eller

b) ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår.

2. Om det mottagande organet underrättas om att adressaten vägrar att ta emot handlingen enligt punkt 1, skall det omedelbart underrätta det sändande organet med användande av det bevis som avses i artikel 10 och återsända framställningen och de handlingar som begärs översatta.”

15 Artikel 9 i samma förordning har följande lydelse:

”Delgivningsdag

1. Dagen för delgivning av en handling enligt artikel 7 skall vara den dag då den delges i enlighet med den mottagande statens lag, om inte annat följer av artikel 8.

2. Om en handling måste delges inom en viss tid i samband med ett kommande eller pågående förfarande i ursprungsmedlemsstaten, skall emellertid den dag som beaktas i förhållande till sökanden vara den dag som bestäms enligt den medlemsstatens lag.

3. Varje medlemsstat har rätt att av giltiga skäl avvika från bestämmelserna i punkterna 1 och 2 under en övergångsperiod på fem år.

Medlemsstaten får förnya denna övergångsperiod med fem års mellanrum av skäl som sammanhänger med dess rättsliga system. Medlemsstaten skall informera kommissionen om innehållet i sådana avvikelser och om omständigheterna i fallet.”

16 I artikel 19 i förordningen föreskrivs följande:

”Svarandens utblivande

1. Om en stämning eller motsvarande handling måste översändas till en annan medlemsstat för delgivning enligt bestämmelserna i denna förordning och svaranden inte inställer sig, får saken inte avgöras förrän det har konstaterats att

- a) handlingen delgivits enligt en delgivningsform som föreskrivs i den anmodade medlemsstatens lagstiftning för delgivning av handlingar i inhemska rättegångar mot personer som är bosatta på statens territorium, eller
- b) handlingen lämnats till svaranden eller i hans bostad på annat sätt som är tillåtet enligt denna förordning,

och att delgivning enligt a eller b ägt rum i så god tid att svaranden haft möjlighet att avge svaromål.

...”

- 17 I förordningen föreskrivs att olika bifogade standardformulär skall tillämpas. Ett av dessa formulär, som har utarbetats i enlighet med artikel 10 i förordningen, har rubriken "Bevis på delgivning eller icke-delgivning av handlingar". I punkt 14 i detta formulär föreskrivs att det skall anges då adressaten vägrar att ta emot en handling som skall delges på grund av det språk den är avfattad på. I punkt 15 i samma formulär anges olika orsaker till att handlingen inte har delgetts adressaten.
- 18 Artikel 26.1–26.3 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1) har följande lydelse:

"1. Om talan väcks vid en domstol i en medlemsstat mot en svarande som har hemvist i en annan medlemsstat, och svaranden inte går i svaromål, skall domstolen självant förklara sig obehörig, såvida den inte är behörig enligt bestämmelserna i denna förordning.

2. Domstolen skall låta handläggningen av målet vila till dess att det har klarlagts att svaranden har haft möjlighet att få del av stämningsansökan eller motsvarande handling i så god tid att han kunnat förbereda sitt svaromål eller att alla nödvändiga åtgärder för detta syfte har vidtagits.

3. Artikel 19 i ... förordning (EG) nr 1348/2000 ... skall gälla i stället för bestämmelserna i punkt 2 om stämningsansökan eller motsvarande handling enligt denna förordning måste översändas från en medlemsstat till en annan."

- 19 I artikel 34 punkt 2 i förordning nr 44/2001 föreskrivs att en dom som har meddelats i en medlemsstat inte skall erkännas i en annan medlemsstat om "det är en tredskodom eller en annan dom som har meddelats mot en utebliven svarande och svaranden inte har delgivits stämmningsansökan eller motsvarande handling i tillräcklig tid och på ett lämpligt sätt för att kunna förbereda sitt svaromål, såvida inte svaranden haft möjlighet att överklaga domen men underlåtit detta".

Twisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 20 Det framgår av begäran om förhandsavgörande att Götz Leffler, genom ansökan av den 21 juni 2001, inledde ett interimistiskt förfarande mot Berlin Chemie inför ordföranden i Rechtbank te Arnhem och yrkade att den kvarstad som detta bolag hade låtit belägga Götz Lefflers egendom med skulle hävas och att bolaget skulle förbjudas att låta belägga dennes egendom med kvarstad. Berlin Chemie bestred yrkandena och ordföranden i Rechtbank ogillade Götz Lefflers ansökan genom beslut av den 13 juli 2001.
- 21 Genom skrivelse delgiven den 27 juli 2001 genom stämmningsman till Berlin Chemies ombud, överklagade Götz Leffler beslutet till Gerechthof te Arnhem. Berlin Chemie kallades till förhandlingen den 7 augusti 2001.
- 22 Eftersom målet inte hade förts in i Gerechthofs register, begärde Götz Leffler den 9 augusti 2001 en rättelse genom skrivelse som skulle delges. I enlighet med denna rättelse kallades Berlin Chemie till förhandlingen den 23 augusti 2001, men bolaget uteblev från förhandlingen.

- 23 Gerechtshof beslutade att tills vidare inte meddela den tredskodom mot Berlin Chemie som yrkats av Götz Leffler, för att klaganden skulle kunna kalla bolaget till förhandling i enlighet med artikel 4 punkt 7 i den nederländska civilprocesslagen (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering) och förordningen.
- 24 Genom skrivelse delgiven den 7 september 2001 genom stämningsman, vilken meddelades den allmänna åklagaren vid Gerechtshof, kallades Berlin Chemie till förhandlingen den 9 oktober 2001. Bolaget uteblev emellertid från förhandlingen.
- 25 Gerechtshof beslutade återigen att tills vidare inte meddela den tredskodom som yrkats av Götz Leffler, denna gång för att invänta uppgifter som visade att delgivningen genomförts i enlighet med artikel 19 i förordningen. Vissa handlingar inlämnades vid förhandlingen den 4 december 2001.
- 26 Genom dom av den 18 december 2001 ogillade Gerechtshof Götz Lefflers yrkande om tredskodom mot Berlin Chemie. Rätten avslutade samtidigt förfarandet.
- 27 De relevanta punkterna i denna dom, såsom de återgetts av den hänskjutande domstolen, är följande:

"3.1 Det framgår av de uppgifter som inlämnats att delgivningen av kallelsen till Berlin Chemie har skett i enlighet med den tyska lagstiftningen, men att Berlin Chemie vägrade att ta emot handlingarna eftersom de inte hade avfattats på tyska.

3.2 Den kallelse som överlämnades i Tyskland var inte översatt till den mottagande statens officiella språk eller till ett språk som adressaten förstår. Därmed har föreskrifterna i artikel 8 i EG:s delgivningsförordning inte följts. Yrkandet om tredskodom skall således ogillas.”

28 Götz Leffler överklagade domen av den 18 december 2001. Han gjorde gällande att Gerechthof hade gjort sig skyldig till en felaktig rättstillämpning i punkt 3.2 i domskälen. Han anförde att domstolen borde ha meddelat tredskodom. Han anser i andra hand att domstolen borde ha fastställt ett nytt datum för förhandling och kallat Berlin Chemie till det datumet, efter att ha avhjälpt de eventuella bristerna vid den tidigare delgivningen.

29 Den hänskjutande domstolen har konstaterat att det i artikel 8 i förordningen inte föreskrivs vilka följderna blir vid en vägran att ta emot en handling som skall delges. Den har bland annat angett följande:

”... Det skulle kunna antas att ingen delgivning skall anses ha skett, eftersom adressaten har haft fog för att vägra ta emot handlingen. Det är dock också tänkbart att det är tillåtet att avhjälpa bristen genom att tillsända adressaten en översättning efter det att denne vägrat ta emot handlingen. I det sistnämnda fallet uppkommer frågan inom vilken tidsfrist och på vilket sätt översättningen skall tillsändas adressaten. Skall detta ske på det sätt som föreskrivs för delgivning i förordningen, eller är tillvägagångssättet valfritt? Vidare är det av betydelse om nationell processrätt är tillämplig för det fall det föreligger en möjlighet att avhjälpa bristen.”

30 Hoge Raad der Nederlanden har således beslutat att vilandeförklara målet och att ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

”1) Skall artikel 8.1 i förordningen tolkas så att om adressaten vägrar att ta emot en handling på grund av att språkregeln i den bestämmelsen inte har följts, så skall avsändaren ha möjlighet att avhjälpa denna brist?

2) Om fråga 1 besvaras nekande, skall rättsföljden av adressatens vägran att ta emot handlingen då vara att delgivningen överhuvudtaget inte får någon verkan?

3) Om fråga 1 besvaras jakande, ställs följande frågor:

a) Inom vilken tidsfrist och på vilket sätt skall då översättningen tillsändas adressaten?

Är de krav som uppställs i förordningen för delgivning av handlingar tillämpliga på översändningen av översättningen, eller är tillvägagångssättet valfritt?

b) Är nationell processrätt tillämplig för att bedöma möjligheten att avhjälpa bristen?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 31 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 8.1 i förordningen skall tolkas så att om adressaten vägrar att ta emot en handling på grund av att handlingen inte är avfattad på den mottagande medlemsstatens officiella språk eller ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår, så skall avsändaren ha möjlighet att avhjälpa den omständigheten att handlingen inte har översatts.

Yttranden som inkommit till domstolen

- 32 Den tyska och den finländska regeringen har gjort gällande att följderna av en vägran att ta emot en handling skall fastställas i enlighet med nationell rätt. De har till stöd för denna uppfattning åberopat den kommentar till artiklarna 5 och 8 som anges i den förklarande rapporten till konventionen, domstolens hänvisning i domen av den 3 juli 1990 i mål C-305/88, Lancray (REG 1990, s. I-2725, punkt 29) till nationell rätt vid bedömningen av ett eventuellt avhjälpande av brister vid en delgivning och förarbetena till förordningen, såsom de beskrivits av en kommentator, av vilka framgår att medlemsstaternas delegationer önskade att förordningen inte skulle ha någon inverkan på nationell processrätt. Det är tillämpliga nationella bestämmelser som avgör huruvida det är tillåtet att avhjälpa den omständigheten att en handling inte har översatts.
- 33 Götz Leffler, den nederländska, den franska och den portugisiska regeringen samt kommissionen har i sina muntliga yttranden gjort gällande att följderna av en vägran att ta emot en handling som skall delges skall fastställas genom en självständig

tolkning av förordningen och att det enligt en dylik tolkning är möjligt att avhjälpa den omständigheten att en handling inte har översatts. De har hänvisat till förordningens syfte att påskynda och förenkla förfarandena för delgivning av handlingar och betonat att om det inte är möjligt att avhjälpa den omständigheten att en handling inte har översatts så innebär det att artikel 5.1 i förordningen förlorar sin ändamålsenliga verkan. Om så är fallet kommer nämligen aktörerna inte att ta några risker utan kommer systematiskt att låta översätta handlingarna. De har även anfört att orden "som begärs översatta" i artikel 8.2 i förordningen endast har betydelse såvida det är möjligt att avhjälpa den omständigheten att en handling inte har översatts och att vissa delar av den förklarande rapporten till konventionen tyder på att det finns en sådan möjlighet.

34 Kommissionen har dessutom gjort gällande flera omständigheter som skulle kunna motivera varför den omständigheten att en handling inte har översatts inte skall anses medföra att delgivningen inte har skett. I standardformulären görs en skillnad mellan uppgifter om vanliga orsaker till att en handling inte delges (punkt 15 i formuläret som utarbetats i enlighet med artikel 10 i förordningen) och uppgifter om vägran att ta emot en handling på grund av det språk den är avfattad på (punkt 14 i samma formulär). I artikel 8.2 i förordningen behandlas dessutom det fall då endast de handlingar som begärs översatta återsänds men inte samtliga handlingar, vilket hade varit fallet om delgivningen inte hade haft någon verkan. Kommissionen har betonat att det inte föreskrivs i någon rättsakt att en delgivning skall vara automatiskt ogiltig när det saknas en översättning. Det är oförenligt med principen att ogiltighet skall föreskrivas i en rättsakt (ingen ogiltighet om det inte föreskrivs) att godta en sådan ogiltighet. Den har slutligen gjort gällande att en absolut ogiltighet går utöver vad som är nödvändigt för att säkerställa adressatens intressen, då ogiltighet inte skall inträda såvida det inte föreligger en skada (ingen ogiltighet utan skada).

35 Berlin Chemie har gjort gällande att förenklingen av delgivningar inte skall ske på bekostnad av rättssäkerheten eller adressatens rättigheter. Denne måste snabbt kunna förstå vad det är för typ av förfarande som berör honom och kunna förbereda sitt försvar på ett ändamålsenligt sätt. Berlin Chemie har anfört att handlingens adressat, när det är oklart huruvida det föreligger fara i dröjsmål, av försiktighetsskäl själv kommer att låta översätta handlingen, trots att det inte borde vara adressaten som skall bära risken och kostnaden för att en handling inte har översatts. Avsändaren är däremot informerad om de risker som är förenade med den

omständigheten att en handling inte översatts och kan vidta åtgärder för att undvika dem. Om det är tillåtet att avhjälpa den omständigheten att en handling inte har översatts, kan detta slutligen innebära ytterligare tidsutdräkt, särskilt i det fall då domstolen först skall avgöra huruvida det var berättigat att vägra att ta emot den handling som inte var översatt. Detta kan ge upphov till missbruk i detta hänseende.

- 36 Götz Leffler och den nederländska regeringen har gjort gällande att skyddet för den adressat som är svarande i ett mål tillgodoses på ett fullgott sätt genom artikel 19 i förordningen. Liksom den franska regeringen anser de att en domstol kan anpassa fristerna med beaktande av de ifrågavarande parternas intressen och särskilt så att svaranden kan förbereda sitt försvar. Den nederländska regeringen har gjort gällande att en försening av förfarandet på grund av att det är nödvändigt att avhjälpa den omständigheten att en handling inte har översatts huvudsakligen är till nackdel för käranden och inte för adressaten, som är svarande.

Domstolens svar

- 37 I artikel 8 i förordningen anges inte rättsverkningarna av en adressats vägran att ta emot en handling på grund av att handlingen inte är avfattad på den mottagande medlemsstatens officiella språk eller ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår.
- 38 Det följer emellertid av de andra bestämmelserna i förordningen, av syftet att säkerställa en snabbare och effektivare översändning av rättsakter som anges i skälen 2 och 6–9 i förordningen och av den ändamålsenliga verkan av den möjlighet som föreskrivs i artiklarna 5 och 8 i förordningen att inte låta översätta rättsakten till den mottagande statens officiella språk, att det kan uteslutas att en delgivning inte skall anses ha skett när adressaten har vägrat att ta emot en handling på grund av att den inte är avfattad på ovannämnda språk eller ett av den sändande medlemsstatens

språk som adressaten förstår. I stället skall det vara möjligt att avhjälpa den omständigheten att handlingen inte har översatts.

39 Det föreskrivs inte i någon bestämmelse i förordningen att en vägran att ta emot en handling på grund av att artikel 8 har åsidosatts skall medföra att delgivningen inte har skett. Visserligen föreskrivs inte i förordningen de exakta följderna av en vägran att ta emot en handling, men flera av förordningens bestämmelser tyder på att det är möjligt att avhjälpa den omständigheten att en handling inte har översatts.

40 Uttrycket "handlingar som begärs översatta" i artikel 8.2 i förordningen innebär att adressaten kan begära en översättning och att avsändaren således kan avhjälpa den omständigheten att en handling inte har översatts genom att sända den begärda översättningen. Detta uttryck skiljer sig nämligen från orden "handlingar som översänts" och "de översända handlingarna" vilka använts i artikel 6.2 och 6.3 med avseende på samtliga handlingar som det sändande organet översänt till det mottagande organet och inte endast vissa av dessa handlingar.

41 Enligt det standardformulär som skall användas som bevis på delgivning eller icke-delgivning av handlingar och som har utarbetats i enlighet med artikel 10 i förordningen utgör inte heller en vägran att ta emot en handling på grund av det språk som handlingen är avfattad på någon orsak till att handlingen inte har delgivits, utan uppgift härom skall anges i en separat punkt. Domstolen finner således att en vägran att ta emot en handling inte skall anses innebära att delgivning inte har skett.

42 Om det antogs att det aldrig skulle vara möjligt att åtgärda en sådan vägran, skulle det dessutom innebära att avsändarens rättigheter påverkades på ett sådant sätt att denne aldrig skulle ta risken att delge en handling som inte översatts. Förordningen och särskilt dess bestämmelser avseende översättning av handlingar, vilka bidrar till att uppnå förordningens syfte att säkerställa en snabb översändning av handlingar, skulle således kunna förlora sin ändamålsenliga verkan.

- 43 Det kan inte med framgång göras gällande att bestämmelserna skall tolkas på ett annat sätt på den grunden att följderna av en vägran att ta emot en handling skall fastställas i nationell rätt. Det är inte heller möjligt att i detta hänseende vinna framgång genom att åberopa kommentarerna i den förklarande rapporten till konventionen, domstolens dom i det ovannämnda målet Lancray eller förarbetena till förordningen.
- 44 Att låta nationell rätt reglera huruvida det skall vara möjligt att avhjälpa den omständigheten att en handling inte har översatts skulle nämligen förhindra en enhetlig tillämpning av förordningen, eftersom det inte kan uteslutas att medlemsstaterna skulle föreskriva olika lösningar.
- 45 Amsterdamfördragets syfte att upprätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, vilket ger gemenskapen en ny dimension, och överföringen från EU-fördraget till EG-fördraget av en ordning enligt vilken det är möjligt att vidta åtgärder rörande civilrättsligt samarbete med gränsöverskridande följder, återspeglar medlemsstaternas vilja att förankra sådana åtgärder i gemenskapens rättsordning och att därigenom fastslå att de skall ges en självständig tolkning.
- 46 Likaså visar valet att utforma bestämmelserna som en förordning i stället för som ett direktiv, vilket var kommissionens ursprungliga förslag, att gemenskapslagstiftaren fäst stor vikt vid att bestämmelserna i förordningen skall vara direkt tillämpliga och tillämpas enhetligt.
- 47 Därav följer att kommentarerna i den förklarande rapporten till konventionen, som antogs innan Amsterdamfördraget trädde i kraft, visserligen är användbara, men de kan inte med framgång åberopas till stöd för att förordningen inte skall ges en självständig tolkning, enligt vilken tolkning rättsföljden skall bli densamma då någon vägrar att ta emot en handling på grund av att handlingen inte är avfattad på den mottagande medlemsstatens officiella språk eller ett av den sändande medlems-

statens språk som adressaten förstår. Det skall även erinras om att domstolens rättspraxis enligt domen i det ovannämnda målet *Lancray* avser tolkningen av ett annat rättsligt instrument som, till skillnad från förordningen, inte hade till syfte att upprätta ett system för delgivning inom gemenskapen.

- 48 Vad gäller den tyska regeringens slutsatser avseende de förarbeten som beskrivits av en kommentator är det tillräckligt att konstatera att medlemsstaternas delegationers påstådda avsikt inte har kommit till uttryck i förordningen. Dessa påstådda förarbeten kan följaktligen inte med framgång åberopas till stöd för att förordningen inte skall ges en enhetlig tolkning, vilken tolkning har till syfte att säkerställa en ändamålsenlig verkan av förordningens bestämmelser, så att förordningen tillämpas enhetligt inom gemenskapen med iakttagande av dess syfte.
- 49 Att tolka förordningen på så sätt att det enligt densamma skall vara möjligt att avhjälpa den omständigheten att en handling inte har översatts och att detta skall vara den enhetliga rättsföljden om någon vägrar att ta emot en handling på grund av att handlingen inte är avfattad på den mottagande medlemsstatens officiella språk eller ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår, innebär inte något ifrågasättande av den nationella rättens och den nationella domstolens betydelse. Det framgår nämligen av fast rättspraxis att det, i avsaknad av gemenskapsrättsliga föreskrifter på området, i varje medlemsstats rättsordning skall anges vilka förfaranden för att väcka talan som är avsedda att tillvarata rättigheter som för enskilda följer av gemenskapsrättens direkta effekt (se bland annat dom av den 16 december 1976 i mål 33/76, *Rewe*, REG 1976, s. 1989, punkt 5; svensk specialutgåva, volym 3, s. 261).
- 50 Domstolen har emellertid preciserat att dessa förfaranden inte får vara mindre förmånliga än de förfaranden som avser de rättigheter som är grundade på den nationella rättsordningen (likvärdighetsprincipen) eller göra det i praktiken omöjligt eller orimligt svårt att utöva de rättigheter som följer av gemenskapsrätten (effektivitetsprincipen) (se domen i det ovannämnda målet *Rewe*, punkt 5, dom av den 10 juli 1997 i mål C-261/95, *Palmisani*, REG 1997, s. I-4025, punkt 27, och av den 15 september 1998 i mål C-231/96, *Edis*, REG 1998, s. I-4951, punkt 34). Såsom generaladvokaten har angett i punkterna 38 och 64 i sitt förslag till avgörande,

innebär effektivitetsprincipen att den nationella domstolen skall tillämpa de processuella förfaranden som föreskrivs i den nationella rättsordningen endast i den mån dessa förfaranden inte innebär att förordningens syfte och ändamål ifrågasätts.

- 51 När följderna av vissa omständigheter inte föreskrivs i förordningen ankommer det således på den nationella domstolen att i princip tillämpa sin nationella rätt samtidigt som den skall säkerställa gemenskapsrättens fulla verkan. Det innebär att den nationella domstolen, vid behov, kan vara tvungen att underlåta att tillämpa en nationell bestämmelse som hindrar gemenskapsrättens fulla verkan eller att tolka en nationell bestämmelse, som utarbetats med avseende på en rent nationell situation, i syfte att tillämpa den på den gränsöverskridande situationen i fråga (se bland annat, för ett liknande resonemang, dom av den 9 mars 1978 i mål 106/77, Simmenthal, REG 1978, s. 629, punkt 16, svensk specialutgåva, volym 4, s. 75, av den 19 juni 1990 i mål C-213/89, Factortame m.fl., REG 1990, s. I-2433, punkt 19, svensk specialutgåva, volym 10, s. 435, av den 20 september 2001 i mål C-453/99, Courage och Crehan, REG 2001, s. I-6297, punkt 25, och av den 17 september 2002 i mål C-253/00, Muñoz och Superior Fruiticola, REG 2002, s. I-7289, punkt 28).
- 52 Det ankommer även på den nationella domstolen att säkerställa skyddet för de ifrågavarande parternas rättigheter, särskilt möjligheten för en part, som är en handlings adressat, att förfoga över tillräckligt mycket tid för att kunna förbereda sitt försvar, eller rätten för en part, som är avsändare, exempelvis i ett förfarande där det är fara i dröjsmål och där svaranden uteblir, att inte bära de negativa följderna av att motparten tredskas och på ett uppenbart oskäligt sätt vägrar att ta emot en handling som inte översatts, trots att det kan styrkas att handlingens adressat förstår den sändande medlemsstatens språk som handlingen är avfattad på.
- 53 Den första frågan skall således besvaras enligt följande. Artikel 8.1 i förordningen skall tolkas så att om adressaten vägrar att ta emot en handling på grund av att handlingen inte är avfattad på den mottagande medlemsstatens officiella språk eller ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår, så skall avsändaren ha möjlighet att avhjälpa detta genom att skicka den begärda översättningen.

Den andra frågan

- 54 Den andra frågan har ställts för det fall artikel 8 i förordningen skall tolkas så att det inte är möjligt att avhjälpa den omständigheten att en handling inte har översatts, i syfte att klargöra huruvida en vägran att ta emot en handling som skall delges innebär att delgivningen inte får någon verkan överhuvudtaget.
- 55 Mot bakgrund av svaret på den första frågan saknas det anledning att besvara den andra frågan.

Den tredje frågan

- 56 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan för det fall den första frågan skall besvaras jakande och för att få klarhet inom vilken frist och på vilket sätt översättningen skall tillsändas handlingens adressat och huruvida den nationella processrätten skall tillämpas på möjligheten att avhjälpa den omständigheten att en handling inte har översatts.

Yttranden som inkommit till domstolen

- 57 Vad gäller fristen för att avhjälpa den omständigheten att en handling inte har översatts har den nederländska och den portugisiska regeringen hänvisat till artikel 7.2 i förordningen. De anser att översättningen skall sändas så snart som möjligt och att en frist på en månad kan anses vara rimlig.

- 58 Beträffande följderna av sändningen av översättningen på fristerna, har den nederländska regeringen gjort gällande att den skyddande verkan av den frist som föreskrivs i artikel 9.2 och 9.3 i förordningen under alla omständigheter skall bibehållas även om adressaten hade rätt att vägra att ta emot handlingen. Kommissionen har anfört att delgivningsdagen skall fastställas i enlighet med artikel 9 i förordningen. Vad beträffar adressaten är det endast den dag då de översatta handlingarna delgavs som skall beaktas, vilket förklarar orden "om inte annat följer av artikel 8" i artikel 9.1 i förordningen. Vad beträffar avsändaren skall delgivningsdagen fastslås i enlighet med artikel 9.2 i förordningen.
- 59 Den franska regeringen har erinrat om att en domstol skall kunna anpassa förfarandefristerna så att adressaten ges möjlighet att förbereda sitt försvar.
- 60 Götz Leffler, den franska och den portugisiska regeringen har med avseende på tillvägagångssättet för att sända översättningen gjort gällande att översättningen skall sändas i enlighet med de krav som följer av förordningen. Den nederländska regeringen har däremot gjort gällande att översättningen kan sändas under informella former, men att det för att undvika missförstånd är lämpligt att det sändande organet inte sänder en översättning direkt till adressaten och att det är att föredra att översättningen skickas via det mottagande organet.
- 61 Berlin Chemie har, för det fall domstolen fastslår att det är möjligt att sända en översättning, gjort gällande att följderna av denna möjlighet skall harmoniseras i enlighet med förordningens syften för att säkerställa rättssäkerheten.

Domstolens svar

- 62 Artikel 8 i förordningen innehåller visserligen inga precisa bestämmelser om vilka regler som skall följas när det är fråga om att avhjälpa en vägran att ta emot en

handling på grund av att handlingen inte är avfattad på den mottagande medlemsstatens officiella språk eller ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår. Domstolen konstaterar dock att den nationella domstolen kan få viss vägledning av de allmänna gemenskapsrättsliga principerna och övriga bestämmelser i förordningen, så att förordningen får en ändamålsenlig verkan.

- 63 Av hänsyn till rättssäkerheten skall förordningen tolkas så att den omständigheten att en handling inte har översatts skall avhjälpas på det sätt som föreskrivs i förordningen.
- 64 När ett sändande organ har underrättats om att en adressat har vägrat att ta emot en handling på grund av att handlingen inte har översatts, skall organet, såsom framgår av artikel 4.1 i förordningen och efter att i förekommande fall ha hört sökanden, avhjälpas denna omständighet genom att snarast möjligt sända en översättning. Såsom föreslagits av den nederländska och den portugisiska regeringen, kan en månad räknat från det datum då det sändande organet underrättas om vägran anses utgöra en lämplig frist, men den nationella domstolen får göra en bedömning av tidsfristen i varje enskilt fall. Det skall därvid bland annat beaktas att vissa texter är ovanligt långa eller att de skall översättas till ett språk för vilket det endast finns ett fåtal översättare.
- 65 När det gäller frågan hur delgivningsdagen påverkas av att en översättning översänds, finner domstolen att detta skall fastställas genom en analog tillämpning av systemet med dubbla datum som inrättats genom artikel 9.1 och 9.2 i förordningen. För att bevara förordningens ändamålsenliga verkan är det nämligen nödvändigt att säkerställa att de olika parternas rättigheter skyddas på bästa sätt och i samma utsträckning.
- 66 Delgivningsdagen kan vara av stor betydelse för en sökande, exempelvis då delgivningen av en handling kan innebära att en talan väcks inom en obligatorisk frist eller att preskriptionsbrott åstadkoms. Såsom anges i punkt 38 i förevarande

dom innebär inte heller ett åsidosättande av artikel 8.1 i förordningen att delgivning inte har skett. Med beaktande av dessa omständigheter fastslår domstolen att sökanden, med avseende på datumet, skall kunna göra gällande effekten av den ursprungliga delgivningen, såvida denne ansträngt sig för att snarast möjligt skicka den översättning som saknades vid delgivningen.

67 Delgivningsdagen kan emellertid även vara av betydelse för adressaten, särskilt som fristen för att överklaga eller för att inkomma med svaromål börjar löpa från denna dag. Ett verksamt skydd för handlingens adressat innebär att det endast är den dag då adressaten inte bara fick kännedom om den delgivna handlingen utan även kunde förstå den som skall beaktas, det vill säga dagen då adressaten tog emot översättningen.

68 Det ankommer på den nationella domstolen att beakta och skydda de berörda parternas intressen. Det framgår nämligen analogt av artikel 19.1 a och b i förordningen att den nationella domstolen, när en adressat har vägrat att ta emot en handling på grund av att handlingen inte är avfattad på den mottagande medlemsstatens officiella språk eller ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår och svaranden inte går i svaromål, skall låta handläggningen av målet vila till dess att det har klarlagts att den bristande delgivningen avhjälpes genom att en översättning skickats i så god tid att svaranden kunnat förbereda sitt svaromål. En sådan skyldighet följer även av den princip som fastslås i artikel 26.2 i förordning nr 44/2001, och en domstol skall enligt artikel 34.2 i samma förordning fastställa att denna skyldighet fullgjorts innan den erkänner en dom.

69 För att lösa de problem som är att hänföra till det sätt på vilket den omständigheten att en handling inte har översatts skall avhjälpas och som inte regleras i förordningen såsom den tolkats av domstolen, skall den nationella domstolen, såsom framgår av punkterna 50 och 51 i förevarande dom, tillämpa den nationella processrätten samtidigt som den säkerställer förordningens fulla verkan med hänsyn till dess syfte.

70 Domstolen erinrar även om att den nationella domstolen, när den har att avgöra en fråga om tolkningen av förordningen, kan hänskjuta frågan till domstolen på de villkor som föreskrivs i artikel 68.1 EG.

71 Av vad anförts följer att den tredje frågan skall besvaras enligt följande:

— Artikel 8 i förordningen skall tolkas så att om adressaten vägrar att ta emot en handling på grund av att handlingen inte är avfattad på den mottagande medlemsstatens officiella språk eller ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår, så skall det vara möjligt att avhjälpa situationen genom att snarast möjligt sända en översättning av handlingen på det sätt som föreskrivs i förordningen.

— För att lösa de problem som är att hänföra till det sätt på vilket den omständigheten att en handling inte har översatts skall avhjälpas och som inte regleras i förordningen såsom den tolkats av domstolen, skall den nationella domstolen tillämpa den nationella processrätten samtidigt som den säkerställer förordningens fulla verkan med hänsyn till dess syfte.

Rättegångskostnader

72 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

På dessa skäl beslutar domstolen (stora avdelningen) följande dom:

- 1) Artikel 8.1 i rådets förordning (EG) nr 1348/2000 av den 29 maj 2000 om delgivning i medlemsstaterna av handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur skall tolkas så att om adressaten vägrar att ta emot en handling på grund av att handlingen inte är avfattad på den mottagande medlemsstatens officiella språk eller ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår, så skall avsändaren ha möjlighet att avhjälpa detta genom att skicka den begärda översättningen.

- 2) Artikel 8 i förordning nr 1348/2000 skall tolkas så att om adressaten vägrar att ta emot en handling på grund av att handlingen inte är avfattad på den mottagande medlemsstatens officiella språk eller ett av den sändande medlemsstatens språk som adressaten förstår, så skall det vara möjligt att avhjälpa situationen genom att snarast möjligt sända en översättning av handlingen på det sätt som föreskrivs i förordning nr 1348/2000.

För att lösa de problem som är att hänföra till det sätt på vilket den omständigheten att en handling inte har översatts skall avhjälpas och som inte regleras i förordning nr 1348/2000 såsom den tolkats av domstolen, skall den nationella domstolen tillämpa den nationella processrätten samtidigt som den säkerställer förordningens fulla verkan med hänsyn till dess syfte.

Underskrifter